

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Engelliler Bakanlığı'nın Kurulmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederim. 19.06.2025

Doğan BEKİN
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme , Plan ve Bütçe
Esas Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Tarih: 23-6-2025	Esas No: 2/3170

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LİĞİ
19 Haziran 2025
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
19 Haziran 2025
No: 1649610

GENEL GEREKÇE

Engelli bireylerin yaşam kalitesini artırmak, kamu hizmetlerine erişimlerini kolaylaştırmak ve haklarını daha etkin bir şekilde koruyarak toplumsal hayata tam katılımlarını sağlamak devletin en temel sorumluluklarından biridir. Toplumun ayrılmaz bir parçası olan engelli vatandaşlarımız her birey gibi eşit haklara, fırsatlara ve yaşama tam katılım hakkına sahiptir. Engelliler vatandaşlarımızın haklarının güvence altına alınması, Anayasa ve tarafı olunan uluslararası sözleşmeler doğrultusunda devletin yükümlülüğü altındadır. Engelli haklarının korunması ve geliştirilmesi için önemli kırılmalar 2000'lerde yaşanmıştır. Bu dönemde Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği hak temelli düzenlemeler yaparken, 2000'de yayınlanan "Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı" ve "Özürlüler İçin Engelsiz Avrupa Tebliği" ve 2006'da tamamlanan ve 2007'de imzaya açılan "Engelli Bireylerin Hakları Sözleşmesi (EBHS) ve Ek Protokolü" gibi önemli gelişmeler yaşanmıştır. Türkiye'de bu gelişmelere öncülük etmiştir. Bu kapsamda 5378 sayılı kanunla doğumdan itibaren engelliliğe neden olabilecek tüm süreçlerin izlenmesi ve erken tanı konulması ve koruyucu hizmetlerin sunumu, engellilere yönelik bakım hizmetlerini, rehabilitasyon hizmetleri düzenlemiştir. Bu kapsamda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığına eğitim programları ve işbaşı eğitimleri için sorumluluklar yüklenmiştir. Ayrıca Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına hem süreçlerin takibi ve denetimi hem de engelliler için yol göstericilik ve rehberlik hizmetleri sorumluluğu getirilmiştir. Aynı zamanda 2010'da Anayasa'da yapılan düzenleme ile engelliler için getirilecek pozitif ayrımcı uygulamaların eşitlik hükmü kapsamı dışında olduğu 10. maddeye eklenmiştir. Fakat bu parçalı yapı nedeniyle yetki karmaşası, kaynak israfı ve bürokratik gecikmeler yaşanması engelli bireylerin haklarına erişimi güçleşmektedir ve mağduriyet yaşamalarına sebep olmaktadır. Bu nedenle gerekli düzenlemelerin yapılarak, bu hizmetlerin tek elden yürütülmesini sağlayacak Engelliler Bakanlığı'nın kurulması büyük önem arz etmekte olup, kurulacak bakanlıkla etkinlik ve verimlilik artırılacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Engelli bireylerin sosyal, ekonomik, kültürel, hukuki ve mesleki haklarının korunması ve geliştirilmesi, kamu hizmetlerinden eşit şekilde yararlanabilmesi, toplumsal hayata tam katılımının sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Madde ile kanunun dayanağı belirtilmektedir.

MADDE 3- Madde ile kanun içerisinde yer alan tanımlar belirtilmektedir.

MADDE 4- Madde ile Engelliler Bakanlığı'nın kuruluş yükümlüğü belirtilmektedir.

MADDE 5- Madde ile Bakanlığın görevleri belirtilmektedir.

MADDE 6- Madde ile Bakanlık teşkilatının, merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı kuruluşlardan oluştuğu belirtilmektedir.

MADDE 7- Engelliler Bakanlığı'nın kuruluşu ile yerel düzeyde hizmetlerin etkin bir şekilde yürütülmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 8- Engelliler Bakanlığı'nın bütçesi, merkezi yönetim bütçesinden tahsis yoluyla oluşacağı belirtilmektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği fonları, uluslararası hibeler ve bağışlardan yararlanması amaçlanmıştır.

MADDE 9- Bakanlıkta görev yapacak personelin istihdam şekli belirtilmektedir.

MADDE 10- Engelli bireylere yönelik hizmet veren mevcut kamu kurumları ve ilgili birimlerinin, bu Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte Engelliler Bakanlığına bağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 11- Yürürlük maddesidir.

MADDE 12- Yürütme maddesidir.

ENGELLİLER BAKANLIĞI KURULMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç ve Kapsam

Madde 1- Bu Kanunun amacı, engelli bireylerin sosyal, ekonomik, kültürel, hukuki ve mesleki haklarının korunması ve geliştirilmesi, kamu hizmetlerinden eşit şekilde yararlanabilmesi, toplumsal hayata tam katılımının sağlanması amacıyla Engelliler Bakanlığının kurulması ve görevleri ile teşkilat yapısının belirlenmesidir.

Dayanak

Madde 2- Bu Kanun, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10. ve 61. maddeleri ile sosyal devlet ilkesi doğrultusunda hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3- Bu Kanunda geçen:

- a) Bakanlık: Engelliler Bakanlığını,
- b) Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yetilerindeki çeşitli engeller nedeniyle toplumsal yaşama tam ve etkin katılımı güçlük yaşayan bireyleri,
- c) Engellilik Temelli Ayrımcılık: Engelliliğe dayalı her türlü doğrudan veya dolaylı ayrımcılığı, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Engelliler Bakanlığının Kuruluşu

Madde 4- Engelliler Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak kurulmuş olup, engelli bireylerin her türlü hizmet ve haklarını takip etmekle yükümlüdür.

Bakanlığın Görevleri

Madde 5- Bakanlık, aşağıdaki görevleri yerine getirir:

- a) Engellilere yönelik sosyal politikaların oluşturulması ve uygulanmasını sağlamak,
- b) Engelli bireylerin eğitim ve mesleki gelişimini desteklemek, istihdam olanaklarını artırmak,
- c) Engelli bireylerin hukuki haklarını korumak ve hukuki destek sağlamak,
- d) Engellilere yönelik erişilebilirlik standartlarını belirlemek ve denetlemek,

- e) Engellilerin sosyal, kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılımını artırıcı politikalar geliştirmek,
- f) Kamu ve özel sektörde engelli bireylerin istihdam edilmesini teşvik edici önlemler almak,
- g) Engelli bireylerin sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak ve özel bakım hizmetlerini geliştirmek,
- h) Engellilere yönelik yasal düzenlemeleri takip etmek ve gerekli mevzuat değişikliklerini hazırlamak,
- i) Engellilere yönelik teknolojik destek ve dijital çözümler geliştirmek,
- j) Engellilerle ilgili uluslararası sözleşmelerin uygulanmasını takip etmek.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bakanlık Teşkilat Yapısı

Merkez Teşkilatı

Madde 6- Bakanlık merkez teşkilatı; Bakan, Bakan Yardımcıları, Genel Müdürlükler ve bağlı dairelerden oluşur.

Bakanlık bünyesinde aşağıdaki genel müdürlükler kurulur:

- a) Engelli Hakları ve Hukuki Destek Genel Müdürlüğü
- b) Engelliler İçin Eğitim ve İstihdam Genel Müdürlüğü
- c) Engelli Sosyal Hizmetler ve Bakım Genel Müdürlüğü
- d) Erişilebilirlik ve Ulaşım Standartları Genel Müdürlüğü
- e) Engelli Kültürel ve Sportif Faaliyetler Genel Müdürlüğü Taşra Teşkilatı

Madde 7- Bakanlık, her ilde ve büyük ilçelerde Engelliler İl Müdürlükleri kurarak yerel düzeyde hizmetlerin etkin bir şekilde yürütülmesini sağlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Mali Hükümler ve Personel Bütçe

Madde 8- Engelliler Bakanlığının bütçesi, merkezi yönetim bütçesinden tahsis edilir. Ayrıca, Avrupa Birliği fonları, uluslararası hibeler ve bağışlardan yararlanabilir.

Personel

Madde 9- Bakanlıkta görev yapacak personel, ilgili kamu personel mevzuatına tabidir. Engellilerin istihdamına öncelik verilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Mevcut Kurumların Devri

Madde 10- Engelli bireylere yönelik hizmet veren mevcut kamu kurumları ve ilgili birimler, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren Engelliler Bakanlığına bağlanır.

Yürürlük

Madde 11- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 12- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.